

BÁSNÍKU, PROJDI!

4

ZPRAVODAJ 50. ROČNÍKU WOLKROVA PROSTĚJOVA, PÁTEK 22. ČERVNA 2007

PROGRAM

8:30–10:30 | ROZBOROVÉ SEMINÁŘE | recitátoři sólisté

Rozborové semináře recitátorů sólistů se uskuteční v pátek 22. 6. ve Spolkové části Národního domu, boční vchod do divadla z ulice Vápenice:

I. kategorie: Červený salónek

II. kategorie: Přednáškový sál

III. kategorie: šatna č. 4 v 1. patře

11:00 | divadelní sál MD | PO MALINÁCH – Hradec Králové |
GÉNIIOVÉ – W. Bauer/E. Turnovský | scénář: Josef Tejkl

12:00 | divadelní sál MD | DIVADÉLKO MÚZIKA – Sezimovo
Ústí | KRÁL LÁVRA | K. H. Borovský | scénář: Miloš Smetana

14:00–15:30 | divadelní sál MD | DOSTI BYLO POEZIE?

18:30 | DUHA | Miroslav Kubes – KAMILA Beatnická próza
výrazné prostějovské osobnosti 70. let. | Mirek KOVÁŘÍK,
hudební improvizace Miša ZIKMUND

20:00 | ZÁVĚREČNÝ VEČER 50. ROČNÍKU WP | Přehlídka
laureátů, předání cen

BYLO DOSTI POEZIE?

Tak nám včera slunce opravdu poslo. Kdo by to byl řekl, že má naše redaktorka takovou sílu myšlenky, která se změní v realitu.

Z původně lehkého příjemného deštíku, který v nás probudil novou energii, protože je lepší tančit mezi kapkami deště a zpívat si zvesela Prší, prší než umírat na dehydrataci.

V Duze vznikla velice hustá atmosféra, nikoli však z nervozity soutěžících, ale z všude přítomné vlhkosti. Dámy se sušily papírovými ubrusky na toaletách a chvíli před představením Lodní deník, které se hrálo v neočekávaně příznačném mokřině prostředí, se Duha změnila v menší městské lázně.

Marně jsem hledala na konci duhy poklad, ale našla jsem pouze kaluže vody. Možná mi zůstal skryt, protože jsem nezarecitovala žádnou básničku.

Jak již moje kolegyně předeslala v minulém čísle,

tak jsme museli vzdorovat menší vzpouře strojů. Naše kopírka Canon se rozhodla ztížit vydání každého čísla, které jsme se rozhodli na ní namnožit. Ale my jsme se nedali. Zavolali jsme Janu Plíhalovi, jehož velké ucho je zde nejen pro vás, ale i pro nás, aby nám poradil. Jeho přítelkyně Kamila mu zrovna našeptávala něco o génii a tak neměl moc času. I přesto poučen četbou R.U.R. a různých pamětí velkých i malých vojevůdců a lidí, co změnili svět, nám sdělil své poznatky a vymyslel následující bojový plán, který měl zabránit tomu, aby nás technika v redakci dočista ovládla. Zařídili jsme se podle jeho dokonale vypracované strategie. S lidským přístupem jsme si s kopírkou promluvíli a místo kopanců ji pohládili, a proto doufáme, že nikomu třetí číslo zpravodaje nechybí.

Irena Chmelová

CO ŽIVOT DAL A CO JSEM SI VZAL

Rozhovor s Miroslavem Kováříkem

Jaké bylo vaše první seznámení s divadlem poezie?

Moje první jevištní práce je z roku 1961, tehdy jsme divadlo poezie brali jako nový žánr, který se dá aplikovat na tehdejší kulturní poměry. V padesátých letech mě inspirovalo divadlo, které vlastně ani nebylo

divadlem, jmenovalo se Divadlo hudby v Praze. V dobách, kdy se vpodstatě nic nesmělo, zrodilo se v Opletalově ulici něco, co mě oslovilo. V Divadle hudby se pouštěly gramofonové desky LP, což byla tehdy novinka. K tomu byly komentáře, ze kterých se postupně rodil jiný textový doprovod. Spustila se

Viděl Ginsberg nějaké vaše představení?

Viděl pár inscenací své poezie ve Viole, které jsem ale nedělal já, nýbrž Jiří Ostrman, jedna z nejzajímavějších osobností přednesu šedesátých let. Když Ginsberg přijel na 1. máj v roce 1990, všichni jsme ho vítali na Václavském náměstí a Jaroslav Kořán, fotograf, překladatel americké poezie, sestavil výbor z beatnické poezie, velice povedená antologie moderní americké poezie.

V Českém rozhlasu vysíláte pořad Zelené peří, kde uvádíte současné básníky, jaký máte názor na současnou českou poezii?

Včera jsme odvysílali předposlední vydání patnáctého ročníku Zeleného peří, které funguje od roku 1993. Za tu dobu jsme uvedli téměř tisícovku autorů, je to zvláštní úděl neustále získávat příspěvky básníků od třinácti do pětatřiceti let, závisí to na originalitě vidění. V posledním vydání jsme vysílali básně Miroslava Stuchlého z Liberce, který napsal dvě dlouhé epické básně. Tanečnice je o ženě s proporciemi Věstonické Venuše, která se rozhodne tuto svoji krásu veřejně vystavit a nahá tančí na stole v hospodě. Je to nějaké nutkání, udělat něco, k čemu člověk musí mít odvahu a k čemu v podstatě směřuje celý život. Tato báseň mě přesvědčila o tom, že jsou básníci, kteří kdyby napsali jen jednu báseň, tak je považují za básníky.

Dnes vás uvidíme v Milované Miroslava Kubese, jak vnímáte jeho tvorbu?

Dalo by se říct, že jeho Milovaná je pro mě kultovní text, ale dostal jsem se k tomu až po smrti Mirka Kubese. My jsme Kubese považovali za jednu z nejvýraznějších osobností Wolkrova Prostějova, patřil do divadla poezie pod základní lidovou školou, kterou vedl Svatopluk Vála. Po něm to převzal Jan Roubal, ten měl svůj vlastní soubor, ale navázal na tuto tradici. Kubes byl takovou zneklidňující osobností, jednak to byl výborný herec, byl vždycky viditelný na scéně. Měl takový groteskní výraz, kudrnatý vlasy, ale on nejenom hrál, ale i zpíval. Byl jedním ze zakládajících členů HA - Divadla, byl dokonce jeho tajemníkem,

takový poloprofesionál. Měl takovou kreativitu, že si vymyslel neobvyklé věci, které na jevišti pak aplikoval. Poté se dal na písničkářskou dráhu a začal studovat na Filosofické fakultě v Olomouci. Začal docela cílevědomě literárně zpracovávat svoji biografickou zkušenost s tímto městem i režimem, ovlivněn beatnickou poezií, to byla jedna z nejvelkolepějších ozvěn jejich textů. Bylo to za doby, kdy normalizace začala opravdu přituhovat, měla ten tlak a nedalo se jí uniknout. Když jsem se k tomu textu dostal, řekl jsem si, tak to klidně mohlo být jedno z děl beatníků.

Jaký odkaz podle vás nese Kubesova práce?

Několikrát jsem ho připomínal v různých rozhlasových pořadech. Jeho pozůstalost jsem dal k dispozici nakladatelstvím a jednomu literárnímu kritikovi Igoru Fricovi a už jsem to nechal na nich, bohužel to neprosadili. Nejspíš neměli tu vůli, jako když já jsem prosazoval Václava Hraběte, člověk za tím musí jít umanutě a být neúprosný. Těším se, až někdo dílo Mirka Kubese nějakým způsobem prosadí. Jeho osobu jsme s Nikou Bretschneiderovou připomněli v památném večeru v INTIMIT KLUBU, kde i poprvé zazněla Kamila. Postava třidvacetiletého tuláka v mlze města, a přece s kontaktem do světa, vesmíru, bez hranic.

Jaké místo má Kubes v české poezii?

Můžeme ho připodobnit Svatavě Antošové, protože ta radiace beatnictví je u něj přestavěna do české podoby. Když jsme byli starší a začali se rozhlížet po literárním kontextu, to beatnictví předali do české podoby. Jejich velký předchůdce Václav Hrabě to ale vnímá z první ruky, neměl čas na druhou fázi toho díla, ale oni už měli čas tu beatnickou vlnu doladit na české poměry. Podobný postoj sdílí Svatava Antošová, písničkáři Merta, Třešňák, i Kryl, ten ovšem v jiné podobě. Má ale jinou inspiraci - nebeatnickou, ale přesto sdílí podobný pocit. To je ta vlna, která beatnictví tvořivě aplikovala, ale oni to tak nevnímali, museli to tak napsat. Kdyby psali anglicky, tak dneska vycházejí ve světových antologiích.

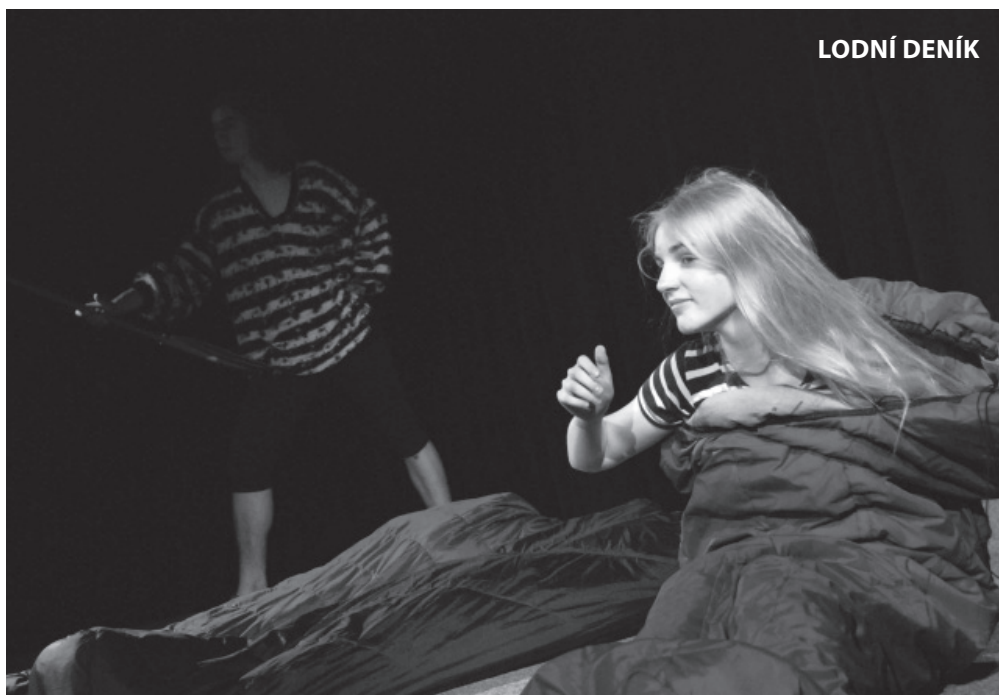
Rozhovor vedla Klára Klenková

hudba a k ní se přidala poezie, tak vznikla zvláštní ozvěna Divadla hudby. My jsme to nazvali divadlo hudby a poezie, takových divadel bylo málo, tak pět, šest, v Liberci, Ostravě... V té době jsem působil v Litvínově, nejdříve jako učitel, poté úřední pracovník, založil jsem tam Docela malé divadlo, které patřilo do divadel malých forem a poprvé jsem uplatnil tento typ divadla. Moje první inscenace se jmenovala Hrajte moje blues, kde jsme pouštěli desky s blues a do toho jsme recitovali básně. Postupně se z toho stával žánr divadla poezie, který vyvrcholil až po roce 1968, za osm let jsem stihl zinscenovat 20 titulů. Postupně zmizela hudba a přicházel lidský repertoár. To byla naše zvláštní metoda jak přednášet Beatniky. Do toho přišel Hrabě, Zahradníček a to je kapitola dostatečně známá.

Která z vašich inscenací se nejvíce přiblížila vaší představě divadla?

To byl Walt Whitman a jmenovalo se to Podivná stráž, v překladu Jiřího Koláře a Zdeňka Urbánka. Ti vsadili všechno na to, že Whitman psal o válce severu proti jihu, stál tedy na straně boje proti otroctví a byla to spravedlivá válka. Vydalo to s podivem nakladatelství Naše vojsko a je to jedna z nejkurioznějších edic šedesátých let, vydaná pouze pro příslušníky československé lidové armády. Whitman mě v představení oslovil po těch pocitových sférách. Základním znakem byla rybářská síť a rekvizity jako je lucerna na lodi, kormidlo, neboť básník je rybář a ryby jsou nositeli těch myšlenek.

Hudební doprovod tvořily struny z vnitřku klavíru a do nich jsme mlátili vším možným, rukama, botama a kostýmy, které jsme si nechali ušít z pytlů. Inscenace začínala střihem z citátů Ginsberga Whitmanovi, protože Ginsberg a Whitman jedno jsou. Celé to hodinové představení mělo několik oddílů a skončilo zase zrcadlově ódou o Walta Whitmana. Neustále jsme se střídali, jeden říkal text, druhý si stoupl před něj, jako bychom se neustále vytlačovali z jeviště, ale na konec jsme tam zůstali všichni. Inscenace se hrála se i ve Viole, která byla magnetem pro zahraniční reportéry. Jeden americký novinář po našem vystoupení napsal článek o tom, že východní Evropa je východní „Villagí“, to už bylo po vyhoštění Ginsberga. Řekl jsem mu, že pro mě to není směrodatné, hlavně že píše dobrou poezii. Když jsem se s Ginsbergem sešel v roce 1990 tak na to vzpomínal.

LODNÍ DENÍK

DIVADLO POEZIE MIMO PATRO PŘI ZUŠ LIBEREC

Vít Kremlička : Lodní deník

Lodní deník je – ve své literární podobě – vyznání zmatkům dětství a klukovského dospívání. Vyznání dobrodružné četbě, spaní pod širákem, snům o ostrově pokladů, o Robinsonu s Pátkem a plavbě po řece Kongo. Knihu jsem četla kdysi kvůli recenzi pro Respekt a zdálo se mi, že ji musím tedy respektovat. Co já už dneska vím. V literární podobě je to dílo kompozičně neorganizované, výhrky slov a přívaly reminiscencí a asociací (omlouvám se – vzpomínek a souvisejících představ). Jevištří podobá – nutno říci – textu plně odpovídá, je stejně nerozhraničená a rozbíhavá jako Kremlíčková kniha. Jenom si nejsem jista, zda je to dobře nebo špatně. Možná není každá literární předloha vhodná k jevištnímu zpracování, možná je lepší některé texty jenom číst.

Nicméně: Když už se pracuje s literaturou, neškodilo by věnovat větší pozornost přednesu, Vít Kremlička je přece jenom básník a jeho jazyk není jazykem všedního dne. Podobné otázky tanou člověku nad superrealistickým přístupem k fyzické akci jako jsou pády (promiňte – k nadskečným hnutím), k práci s rekvizitou (to je snad srozumitelné) i s jevištním znakem (to asi srozumitelné není, ale není to dáno cizími slovy, spíše tím, že mám na mysli veslo, které je ale pádlem, a ten, kdo je u vesla, nepádluje po ani proti proudu spádu představení, ale spíš jen tak míchá guláš). Na konci vidíme otce a syna, jak najdou poklidnou zátoku. Nebo – abych byla spravedlivá, tážou se: Najdeme poklidnou zátoku?

Divák ji v představení najde za předpokladu, že se nebude snažit jít s dějem a jevištním tvarem, ale oddá se proudu myšlenek a představ. pak se mu ovšem může stát (a nejspíš stane), že to budou myšlenky a představy vlastní. Pokud to tvůrcům nevadí, budiž. Jenom nevím, co si divák má počít se špatným svědomím z toho, že inscenaci neusleduje, odpadne, ztratí se, zabloudí a usne.

Alena Zemančíková

ZPRÁVA OD TOHO, JENŽ JE POJÍDÁN EVRYBÁBY: OSMÁ SEDÍ U STOLU, POJÍDÁ MOU MRTVOLU

Koláž básní, vlastních textů, archaických výpovědí o údělu ženy. Mohla by to být agitka, mohlo by to být sebezahledění, mohla by to být feministická vlajkosláva, mohli jsme být svědky hlubokého zamyšlení nad svým osudem.. Nic z toho a vlastně kousek od každého. Koláž různorodých textů, koláž půvabných těl a krutých sdělení. Také koláž subjektivity a objektivních zpráv. Plzeňské dívky vytvářejí vědomý a umný tvar. Nabízejí nám spolucestu ženstvím, až by chlapi neměli být přítomni těm zážitkům z prvních menstruací, z intimních vzájemných doteků. Činí tak ve výsostném divadelním znaku, umně střídají chvíle soukromé s komikou. Vše je tu poučené, divadelní. V centru jeviště ční výtvarná podoba nevěsty, vnímáme ji nejen jako pozadí, ale kontinuální součást zprávy, k níž snad vše směřuje. Jsme svědky znaku jablka, které ožívá jako prvotní hřích, první dotek něčeho, co je dosud nepoznané, avšak nutné a žádoucí. Prázdné hrnky touží po naplnění. Co přinesou? Obřad tu přesahuje divadelnost, akt rituálu je, zdá se, důležitější než

EVRYBÁBY

akcent sdělení. Ale individuálnost hereckého prožitku drží diváka ve hře. Následující obřad obřizky je ale odjinud, a ač je mu věnováno časově i významově významné místo, je paradoxně chvílí, kdy divák odstupuje od spoluprožívání a začne inscenaci vnímat jako pokus o objektivizující výklad postavení ženy. Tajemství a kouzlo je pryč. Vystupují otázky, o čem se to vlastně hraje. Stačí jediná akce související se scénografickou podobou nevěsty v pozadí k odůvodnění a využití tak zdůrazněného znaku. Na otázku po smyslu vlastně víc než představení odpovídá večerní diskuse. Postavení ženy je, zdá se, věc aktuální a odpovědi na ni jsou výkřiky nejednotné a často maskuliní. Divadlo má svůj smysl, přestože tvar nabízí mnoho otázek, provokací a neodpovědností. Tak dobrá, provokující Evrybáby, napište svůj další díl svého osudu. Divadelně jste poctivé a poučené, zkuste to po významu...

(za všechny muže) František Zborník

FALOŠNÝ AUTOSTOP NEBOL FALOŠNÝ. VRZ UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Text Milana Kunderu, který medzičasom zaznamenal celosvetový úspech a slávu, sa stal vďačným východiskovým materiálom pre súbor VRZ (Vojta, Radečka, Zuzanka?), ktorý nám ponúkol svoj a svojský pohľad na to, aká krehká je hranica medzi nevinnou hrou a osudovým nedorozumením. Kladom celej inscenácie je správny odhad svojich možností a schopností. Tvorcovia sa nesnažili silou mocou o veľký divadelný kus. S minimom tzv. dramatických obrazov či situácií a s dorazom na jednoduché prerozprávanie textu (za doprovodu živej klavírnej hudby) zaujali publikum svojou autentickosťou a presvedčivosťou. Je pravda, že kto očakával komplexné a dokladnú interpretáciu mnohovrstevnatého a filozofického Kunderovho textu, mohol byť sklamaný. Avšak o to tvorcom ani nešlo.

Čo by však tejto milej inscenácii pomohlo je, keby

herci upustili od detskejšieho prejavu v úvode a hneď od začiatku by nasadili „dospelejší“ tón. Rovnako je zbytočné pokúšať sa o divadelnú ilúziu a zachovávať tajomstvo v prípade scény a rekvizít – pokojne môžu na hercov čakať od začiatku na scéne – veď ide predovšetkým o prerozprávanie textu. Ocenili sme, že herci si našli to správne minimum akcií (napr. líčenie v aute, vtip s toaletným papierom, kapesníčkom a pod.). Bolo potešením sledovať, s akou ľahkosťou a šarmom sa mladí divadelníci z Uherského Hradišťa pustili do nedotknuteľného a obávaného autora. Bolo radosťou sledovať súlad medzi hľadiskom a javiskom. To sa nestáva tak často.

Jozef Krasula, v.r.z. (vlastnou rukou zaznamenané)

PŘEDSTAVENÍ DNEŠNÍCH SOUBORŮ

SLOVO O SOUBORU

„...**po malinách**“ je jistě kuriózní název i pro jednu z formací královéhradeckého Divadla Jesličky. Abychom historické pravdě učinili zadosť, přiznejme, že tento převážně dívčí soubor/ deset dívek + dva chlapci ve věku 15-17 let/ byl rozhodujícím způsobem již ve věku dětském odkojen Janou Portykovou.

Současný vedoucí souboru Josef Tejkl si nejprve přesně zjistil, co se to vlastně „po malinách“ stalo a již je docela tomuto dědictví nakloněn. Neboť je to dědictví půvabné a kreativní a mohl by se na stará kolena od toho pytle šídel leccemu přiučit.

SLOVO O INSCENACI

Září 2006. Lov, ba přímo šťvanice na vzrušující předlohu. Všechno je málo-buď příliš normální nebo totálně nesrozumitelné.

Také na Bauerova mikrodramata nejprve „malinici“ zírali jak zjara. Ale zasekli se drápkem-a po nezbytné fázi osvětové se před nimi rozlil nezměrný oceán imaginace, jež nelze obsáhnout, pouze méně či více zdařile čeřit.

A od té doby čeříme a rozkrýváme šifru Mistra Bauera-a po každém dílčím rozkrytí se za rohem zazubí dvě až tři další-a provokují, dosud nerozlousknuty.

Že prý je naše inscenace provokativní a kousavě ironická. To rádi slyšíme. Poněvadž si myslíme, že „kolega Bauer“ je šíravý, sebemrskáčský ironik a že tudy vede cesta ke zjevování jeho nesnadných textů.

Sami aktéři příliš mnohomluvní nejsou, raději se vyjadřují jevištními obrazy. Prý: „Pepa Tejkl je pověstný svým jemnocitem pro výběr textů /viz Černí šviháci/ a v souboru dívčích poupátek přímo mládne /kvete?/. Ani se nechce věřit, že se ta poupátka /+ dva mladíci/

DIVADÉLKO MÚZIKA

Dnes se nám také představí soubor Divadélka Múzika ze Sezimova Ústí se svojí inscenací Krále Lávy. Původně fungoval pod názvem Středoškolské Poetické divadlo Spektrum. Tento soubor je dlouhodobě veden Milošem Smetanou, který se Wolkrova Prostějova zúčastnil poprvé v roce 1970 se svým Divadlem poezie SPŠŠ Tábor. Tenkrát uvedl inscenaci z lidové poezie Růženec lásky.

FALEŠNÝ AUTOSTOP

BÁSEŇ V PRÓZE

Kubesova Kamila dnes večer v Klubu Duha.

Oživením pátečního programu bude dozajista recitace textu Miroslava Kubese Kamila, v provedení Miroslava Kovářika, a za hudebního doprovodu Míti Zikmunda.

Prostějovský básník Miroslav Kubes zemřel předčasně – ve 23 letech. Působil v úspěšném Divadelním studiu při LŠU Prostějov, vedeném Svatoplukem Václavem. Patřil k těm, kteří stáli u zrodu Hanáckého divadla.

Kamila je báseň v próze, položená v beatnické tónině. Poprvé zazněla krátce po Kubesově smrti v prostějovském INTIMIT KLUBU, kde ji společně s Miroslavem Kovářikem recitovala tehdejší členka souboru Husa na provázku, Nika Bretschneiderová.

I když má Kubesova tvorba své místo v literárním kontextu nepříliš tajuplných 70.let, na své vydání stále čeká.

EVRYBÁBY

TEREZA LEXOVÁ

VÝKON DNE

I dnes plzeňští gymnazisté náhodně sondovali mezi diváky dnešních recitací a pídili se po jménech těch interpretů, kteří oslovili nejvíc.

V I. kategorii to byli:

Lenka Marhanová, Jakub Vítko, Marta Fialová,
Tereza Kvapilová, Veronika Krystová

Ve II. kategorii:

Lucie Páchová (banální text, ale vtipně zpracované / super nápad zpracovat učebnici / neskutečně originální / dokáže zpracovat cokoliv / sympatická, umí zaujmout / dokáže komunikovat s diváky

Anne Josephová (zamilovala jsem si její projev / všechno jí věřím / prostě přednesené, nepřehrávala / poslouchavé, člověk se nechá strhnout)

Anna Losová (sugestivní / energické, rázné / skoro

jako herecký výstup)

Martin Barchánek (velmi přirozený přednes / dokonale se vcítil / postava mu sedla)

Vít Levinský (logická interpretace textu / dokázal plynule a přirozeně měnit hlasy / užíval si přednes)

Lucie Končoková (velký prožitek / věděla co říká, udržela napětí / na těžký text, velmi zdařilý

A ve II. kategorii:

Pavel Skála, Radim Šíp, Vojtěch Johaník,
Ludmila Müllerová, Olga Rehnová, Zdenka Sokolíčková, Jana Trojanová

PORADNA JIŽ V PROVOZU!!!

Všichni dobře víme, že žít poezií znamená mít duši rozeklanou, náchylnou k vrtkavým zvratům, čili vcelku labilní. Vy všichni citliví, kteří potřebujete dobrou radu, pomoc od autority, máte možnost obrátit se na Poradnu Jana Plíhala. Ten se již těší na dušičky, které bude moci ozdravit. Pro velký zájem bude poradna fungovat i po skončení festivalu (dále se obraťte na mail redakce), některé z dotazů jsme dnes také otiskli:

1

Ahoj. Jmenuji si Mirka a loni jsem se tu zamilovala do jednoho recitátora. Má krásné modré oči a zvučný hlas. Nevím, jak překonat ostych.

Milá Mirko! Jsem velice rád, že se ptáš na něco tak intimního. Dojímá mě, když slyším o člověku, který v průběhu takového festivalu, jakým je Wolkrův Prostějov, ucítil city tak silné. Dávno, dávno již tomu, co jsem já, recitoval Šrámkovy verše pod splavem do líbezného ucha plavovlasé slečny.

Měl jsem podobný problém. Tehdy jsem se zamiloval do dívky v průběhu festivalu Otovická nota. Ona tam zpívala s kapelou Laně a já se bál ji oslovit. Chtěl jsem hladit její dlaně. Zemřít či s ní žít. Jak to dopadlo ti nebudu říkat, mohla bys přijít o iluze.

2

Loni jsem zde byla na soutěži a byl tu jeden velice dobrý kluk. Soutěžili jsme mezi sebou. Nakonec vyhrál on. Nenavidím ho za to! Strašně si ho přeji letos porazit. Myslím, že na to mám, ale bojím se, že něco pokazím... potřebovala bych poradit, být tak dobrá, aby neměl šanci... Předem děkuji za radu.

xxxBerišakxxx

Neznámá xxxBerišakxxx, neber to jako soutěž mezi tebou a jím. Určitě je dobré, že na tuto soutěž máš cíl, ale nemyslíš si, že by ses měla zaměřit jen na tohoto jednoho soupeře. Nemysli na to, že tu někdo takový je. Určitě nejsi první ani poslední, která se dostala do takové situace. A když prohraješ, budou další šance....

3

Již dlouho jsem zamilovaná do velice poetického, bohémského, talentovaného mladého muže. Zkoušela jsem na něj již všechny možné i nemožné způsoby, abych na sebe upozornila, zalíbila se mu, alenebylo mi to nic platné. Proto jsem se rozhodla jít na to taktéž poeticky, leč ... nadání postrádám... a proto se ptám, nemáte nějakou radu, návrh jak dát dohromady výmluvný milostný dopis, který by mi zaručil lásku do konce mých dnů? Děkuji, Jarka

Ahoj Jarko. Mám jednu radu, i když se Ti dost možná nebude líbit. Sama jsi zřejmě dívka se slabostí pro poezii. Proto miluj jen ji a nesnaž se propadnout nějaké lyrické bytosti, s kterou by ses jen utápěla v abstraktní pseudoexistenci. Víím, že má odpověď zní krutě, ale odmiluj se a načni bonboniérku.

Jan Plíhal

BÁSNÍK DNE – MARINA CVETAJEVOVÁ (1892–1941)

Básnířka, esejistka a překladatelka Marina Cvetajevová se narodila roku 1892 v Moskvě. Stejně jako Blok, Bělýj, Pasternak i ona pocházela z jedné z nejváženějších profesorských rodin předrevolučního Ruska a již v osmnácti letech (1910) ji Nikolaj Glumilov prohlásil za budoucí velkou básnířku. Sama se však pokládala za tovaryše Puškina a Goetheho, ze svých současníků pak nejvíce respektovala Rilkeho a Prousta. Jelikož se Cvetajevová už nestačila prosadit před první světovou válkou, tak i přes její geniální básnictví, zůstala nedocenená i v současné době, známá povětšinou pouze básníkům. V roce 1922 emigrovala do Berlína a poté se usadila na tři roky v Praze. Po svém odchodu do Francie udržovala pravidelnou korespondenci s několika přáteli. Z dopisů cítíme touhu po návratu, beznaděj, odcizenost vůči ostatním emigrantům, marnost a tragiku. Knižně vyšly v šedesátých letech dopisy, které psala z Francie přítelkyni Anně Teskové. V Praze prožila své neplodnější období. Tady také napsala stěžejní dílo Poéma hory, kde líčí poslední zážitky hlavních hrdinů před rozlukou. Také Poéma konce líčí bolestný rozchod hrdinů, lyrické úvahy dívky se střídají s popisy zákoutí Prahy. Bruncvíkova socha ji inspirovala u Pražského rytíře, dále napsala tragédii Théseus, veršovanou báji Bohatýr a začala tvořit poému Krysař. Mezi léty 1938 - 1939 napsala veršovaný cyklus Verše Čechám, kde se vyjadřovala k Mnichovu a 13. březnu („Češi přistupovali k Němcům a pivali.“). V roce 1925 začalo Cvetajevové dlouhých čtrnáct let v Paříži. Označovaná za bolševičku a kontrarevolucionářku, se stala cizincem i mezi ostatními emigranty. Tragika vlastního života (chudé poměry, nezvestný muž, smrt dcery) inspirovala většinu jejího díla. Svou jedinečnou životní zkušenost nevkládala pouze do poezie, ale i do svých četných esejů (próza se lépe udávala novinám). Přestože v próze nespatovala svou doménu, za svůj život byla více docenována jako esejistka než básnířka. Do esejů (dochovalo se jich více než 50), které si většinou zaznamenávala do deníků, zapisovala vlastní obraz, nitro, vzpomínky na dětství, mládí v Rusku, úvahy o umění, životě i politice, v níž se aktivně angažovala (sympatizovala s mužickým buřičstvím). Cvetajevová ovšem nepodléhala unikům nálad, ale naopak sama od sebe očekávala kázeň a jasné vyjadřování postojů, jednu ze svých sbírek nazvala výstižně Řemeslo. Mravní charakter tvorby se tak dostával do popředí před líbivostí.. Mezi její nejpůsobivější eseje patří například trojice spisů Vyznání na dálku. V Praze publikovala do Volja Rossiji a pařížského Sovremennye zapiski. Udržovala vzájemnou korespondenci s Rilke a Pasternakem. Po rozluce s manželem, ztrátě dětí, zákazu publikovat a neustálém sledování, se vrací v červnu 1941 do Moskvy. Krátce na to odjíždí do Jelobuze u Kazaně, kde se Cvetajevová rozhodla 31. srpna 1941 pro dobrovolný odchod ze světa. „Bezradná hrůzou rozběhla ukrýt do smrti, schovala hlavu do oprátky jako pod polštář.“ (Pasternak)

Tvorbou Cvetajevové se od roku 1977 zabývá ruská literární teoretička Irma Kudrovová. O této výjimečné básnířce napsala rozsáhlou monografii Cesta komety (Puť komety, Vita Nova, Sankt-Petěrburg 2002), která

u nás nedávno vyšla pod názvem Prostory Mariny Cvetajevové. Kodrovová o ní píše: „Cvetajevová je skutečně nedocenená. Je mnohem významnější, než jsme si dříve dovedli představit.“ Na základě výpovědi současníků básnířky, o její emigraci v Čechách vypovídá i Kateřina Kistová, která se s Cvetajevovou přátelila. Kudrovová napsala o básnířce mimo jiné i Versty, dálky (Versty, dali), Smrt Mariny Cvetajevové (Gibel Cvetajevoj), Mladá Marina Cvetajevová (Molodaja Cvetajeva).

„Věrným otrokem psacího stolu,“ tak se viděla jedna z největších básnířek Mariny Cvetajevové. Poezii chápala jako nástroj k věčnosti, vyjádření svých postojů a sebepoznání. Pomocí množství citoslovcí, neologismy, novátorskou syntaxí, dávala najevo vzdor proti symbolistickému verši. Verš Cvetajevové bývá připodobňován verši Majakovského, Achmatovové, Pasternaka. Bohatá autorčina imaginace je spojená s reálným světem, pohlceným ve smutku, utrpení i lásce. Využívá nedokončené dialogy, tiše odpočívá mezi náročnými verši, využívá strofické střídání metra i protikladů. Mezi zdánlivě odlišnými slovy nalézá třetí smysl, vnitřní spojení, ve kterém neustále hledá a nalézá odpovědi na opakující se otázky. Stále přítomný děs z pomíjivosti jistot, života, sebe samé, loučení a návraty dovedly básnířku k rozhodnutí: „učinit život věčným skrze slova.“ Z vězení samoty a odcizení, pomáhala Cvetajevové pouze literatura, především milovaná poezie, díky níž se stala skutečně věčnou.

ŽIVOTU

1

*Nemůžeš dobyt mého studu,
ruměnce... Jak proud z hrází uprchne.
Jsi lovec, ale já se bránit budu,
Jsi honec, ale já jsem úprk.*

Ne,

*nemůžeš moji duši dostat živou.
Štví si mě, hledej, čím bys ublížil!
Hřebec, štván, ohne šiji, trhne hřívou,
zahryzne se a sám pustí z žil
vroucí krev...*

2

*Nemůžeš moji duši dostat živou!
Nepoddajnou jak peří, vzduch...
Zaživa zní rzí. Snaživou, lživou.
Básník má neomylný sluch.*

*Život (pusť – pryč chci, na svět pravý)...
Starousedlík se s ním nesblížil
doposud!
Živý (živný, žravý)...
Život (neživ ho)... Živ (vytí žil)...*

*Prsteny na nohou: rez, žhavá rosa
zžíravá, se až na kost položí.
Život jsou nože, na nichž tančí bosa
zamilovaná.*

Rozhovor s Joannou Žaganovou, která v rámci II. kategorie recitovala báseň Mariny Cvetajevové xxx.

Proč sis k recitaci vybrala báseň od Cvetajevové?

Byl to docela náhodný výběr, ale zajímám se o ruskou literaturu a moje paní učitelka ruštiny mi doporučila Marinu Cvetajevovou. Mně se zalíbila a snažím se ji teď blíží poznat.

Čím tě zaujala báseň xxx?

Báseň xxx mě zaujala pocitem radosti ze života, která se moc v její tvorbě nevyskytuje.

xxx je optimistická, je tam cítit myšlenka užívat si každé chvíle v životě a odhodlání, protože nikdy nevíme, co se stane.

Jaký máš vztah k recitaci?

Chodila jsem do dramatického kroužku Romana Jandy a dělala jsem i polské texty. S přípravou mi pomáhal prof. Rajc, který je předseda poroty u nás. Hlavně minulý rok, ten letošní jsem se už připravovala samostatně. Nemůžu ovšem říct, který básník mě oslovuje nejvíc, protože každý je jiný, něčím zajímavý.

Jakých jiných přehlídek a soutěží se účastníš?

Moje rodina pochází z Polska, takže se účastním i polské recitační soutěže Kresy, což je něco jako Wolkrův Prostějov v České republice. V Polsku jsou v Biatystoku Kresy, kde jsem vystoupila s Melancholia stojících a Przy Ścianie od Juliana Tuwima nebo s Pieśń Abdona od Jaroslava Iwaszkiewicze. Loni jsem se tam umístila na třetím místě.

Mám i angažmá v Těšínském divadle, kde působím na polské scéně. Hraji v inscenaci Životopis Jana Kochanowskiego. Nebo jsem hrála v různých improvizacích, které se vymykají proudu.

Pozoruješ nějaké změny na Wolkrově Prostějově?

Loni jsem si tu našla docela dobrou partu a tenhle rok mi přijde, že je tu každý sám za sebe. Nefunguje tu něco, abychom se lépe poznali. Na Kresy nám dávají porotci ještě různé úkoly a my se pak poznáme lépe.

OHLASY

Můj názor je jednoznačný, jednak já mám k ruské literatuře kladný vztah a vždycky jsem měl, což se vždycky nenosilo. Marina Cvetajevová je autorka lyrická, má vazbu na literaturu českou, a tím mi je i sympatičtější, protože ty vztahy s naší modernou jsou dostatečně známy. Přiznám se, že mi je daleko bližší než česká ženská poezie, protože ta má tendence hájit témata, která jsou spíš feministickými pokusy. Zatímco Cvetajevová má opravdovou bolest, opravdový důvod, měla potřebu se vyspat z hloubi duše.

Josef Tejkl

Můj první čtenářský zážitek s Cvetajevovou byl, když vyšla jedna její malá knížka, kterou jsem si koupil a pročítal s velkým zájmem. Neříkám, že bych si ji vzal na pustý ostrov, ale má své čestné místo v mé knihovně. Báseň v sobě nosí smutek, dříve jsme žili i v jiné době a ty čtenářské zážitky více vypovídaly za nás, vyjadřovaly náš pohled na svět.

Jozef Krasula

HISTORIE WOLKROVA PROSTĚJOVA – IV. DÍL

Tak je tady poslední část stručné historie WP na pokračování. Na závěr musím něco přiznat, ač nerada. Těšilo by mě totiž, kdybyste si mysleli, že všechna důležitá data tohoto festivalu mám v hlavě. Teď tam možná jsou, ale předtím, než jsem začala psát tento článek, tomu tak nebylo. Proto vás musím seznámit s informačními zdroji, ze kterých jsem čerpala.

Z velké části jsem využila oba dva sborníky Prostě Prostějov, recenze z Amatérské scény od Miroslava Kovářika, starší zpravodaje WP a také osobní vzpomínky všech, kteří mi přišli do cesty a něco si pamatovali.

DESET LET A JE TU DNES – WP OD ROKU 1997 DO 2007

V roce 1997 se uskutečnil 40. ročník Wolkrova Prostějova a tak bylo zapotřebí to trochu oslavit. Rada Obce spisovatelů se rozhodla při této příležitosti udělit dvě Ceny Obce spisovatelů (sólóvá recitace – Kamila Drtíková z II. kategorie za interpretaci básní Vladimíra Holana a Oldřicha Mikuláška, soubor – Regina Břeclav za představení Zázraky a divy autorů M. Janků a Zdeňka Mikuláška). K této příležitosti byla vydána publikace Prostě Prostějov, která shrnula předchozích devětadvacet let nejen vzpomínkami a výsledkovými listinami, ale také výstřižky z dobového tisku s reflexemi na WP.

100. výročí od narození Jiřího Wolke se dočkal 43. ročník WP v roce 2000. K této příležitosti vyšel sborník komentovaných dramatizací divadla poezie, který uspořádala Jiřina Hůrková, nazvaný Bez konce širé moře je. Lépe Wolkrova památka ani být uctěna nemohla než vzpomínkou na dvě významné dramatizace jeho textů divadla poezie, které měl příležitost Wolkrův Prostějov vidět. Jednalo se o inscenace Balada o námořníkovi (Severočeský klub

UP Ústí nad Labem, vedoucí Rudolf Felzmann, WP 1977, Cena poroty a Wolkrova cena) a Jony (Divadélko v cihelně, Pardubice, vedoucí Miloslav Kučera, WP 1980).

Zajímavý jev poznamenal 45. ročník, kdy díky změnám krajského uspořádání vzrostl počet sólóových recitátorů na celostátní kole. Tohoto ročníku se zúčastnilo 73 sólístů a 11 souborů.

Na přelomu minulého a tohoto století se v souvislosti s Wolkrovým Prostějovem objevily i úvahy o vývoji žánru divadla poezie a o tom, jak se současná doba odráží ve volbě textů a v přístupu k dramatizacím. „Ukazuje se, že se vývoj žánru nezastavil, neustrnul v badatelském stádiu propátrávajícím kreace slavných legend divadla poezie. Naopak, propojuje se s nimi jazykem poučeným, napojeným novými možnostmi komunikace, jak je nese zejména vývoj mediální – je už téměř na spadnutí chvíle, kdy se objeví

divadlo poezie, zúročující po svém jazyk dnešního esemeskového světa vzkazů a vyznání... i milostných, chatování po internetu, nekonečně větkovitých domén literárních i vizuálních. Toto vše dnes mladého interpreta musí zasahovat a oslovovat. Bude na něm, jak si tento metajazyk dokáže vyložit po svém.“ (Miroslav Kovářik, Amatérská scéna 2002, č. 4)

Začaly se objevovat nové soubory a kolektivy, které zkoumaly ve svých inscenacích zárodečné prvky hledání jevištního ekvivalentu zvolených textů. Mezi takové soubory patřil např. ÚSTAF Brno, Divadlo na cucky z Olomouce a Zamračené děti Plzeň.

V roce 2005 byla veškerá vystoupení přesunuta do Národního domu, protože kulturní klub Duha byl v rekonstrukci. Další rok se vše vrátilo do stálých prostor. A jaký je tento rok?

Irena Chmelová

OSTROV KOUZEL

Byl jsem vyzván, abych sepsal pár vzpomínek porotce na Wolkrovy Prostějovy. Asi nesplním tak úplně to, co se ode mne očekávalo, protože před všechny vzpomínky porotce se mi derou vzpomínky účastníka WP. Je to logické. V mých sedmnácti, kdy jsem na WP přijel poprvé, byl pro mne zjevením. Na pár dní ostrov kouzel s nezapomenutelnou atmosférou vzrušení a srozumění. A tak se mi vybavují obrázky: Kulturní dům OP Prostějov se sálem se špatnou akustikou, ale úžasnou atmosférou prvorepublikových kulturních „sokoloven“, kde na nás hleděly ze stěn tváře reliéfů jak při seznamovacích večerech, tak při soutěžních představeních. Učil jsem se tu, jak se nosí praktikáblové desky. A vše propojeno s hospodou v předním traktu „ópečka“, kde bylo otevřeno v době festivalu nonstop. Když pak člověk šel hrát představení té naší Nepojízdné housenky v sále, kde se, bez nějaké té klimatizace, doslova lepil jeden na druhého, až vznikla hmota, jejíž jste se cítili součástí a slovo se z vašich úst neneslo do nějakého „vzduchu“, a přímo do této hmoty, která reagovala... To je to, proč se člověk zblázní... Pak ty noční debaty o poezii a o divadle, a víno, a děvčata. A pravidelně

ujetý poslední autobus, tedy cesta pěšky, na Plumlov, kde se mělo spát. Dopoledne pak na rozbory představení. Nezapomenutelné. Mirek Kovářik, Miki Jelínek, Ernest Weidler (nevím, jestli píšu správně), Zdeněk Potužil, Honza Roubal... Oni a v „somradle“ knížka Poetické divadlo E.F. Buriana od Bořivoje Srby. S nimi jsem se učil přemýšlet o „jevištním ekvivalentu nedramatického textu“ a dalších podivuhodnostech. Bolelo to, těšilo a dobře zapamatovalo, když se mluvilo i o vás, vašem představení.

A tak jsem rád, když se mi poštěstí, že jsem pozván a zrovna mi to dovolí pracovní povinnosti (letos to štěstí nemám) a mohu s některými z mých „učitelů“ sedět v porotě. Jen už to není „to“. Ten jiný sál mi už tak nevoní, nevydržím už tolik nocí nespát, i hlava mne víc po tom víně bolí... Ahoj, poroto!

Aleš Bergman

A jaká je noc –

Tentokrát nikdo nevyleptal Newtonův kroužek kolem měsíčního kotouče, vesmírnou bledost symbolizující déšť v rozpálujícím se tuším dechu následujícího dne – Noc je posměvavá, benevolentní, mlčící a mlaskavá pokoleními obnaženými v odměnách a plodech své práce, něžná je noc – rajska, nedočkavě se nadechující, zhluboka se nadechující s flakonem u nosu, s růžovým závěsem euforie, negerská – perlívá, s rozšířeným chřípím a mihotáním manžet vroucích a klokotajících prostěradel, s táhlými tajemnými úvozy, deflorantská a vrahounská, s perleťovým palcem na čepeli milosti, svatá, tetelivá, očekávaná svou plnou astronomickou nahotou, napjatě oddechující a vlhce uvolněná, rozevřená výronem krve pohlčených zvuků, jistá si svou životností a opakovatelností, cvrlikavá noc s chlapácky se rozhánějícími a tišenými hlavními flaků automobilových reflektorů,

(útržek z Kamily, Miroslav Kubes)

REFLEXE VEČERNÍCH DISKUZÍ

Na druhém diskusním večeru byly položeny otázky závažné, jak pro samotné soubory, tak i pro společnost. Ale nebudu předbíhat. První na rozbor přišlo představení souboru Mimo patro, kteří nám předvedli Lodní deník od Víta Kremličky pod vedením Jaromíra Typlta. Po krátkém úvodu a zhodnocení od Aleny Zemančkové byly publiku položeny otázky na tělo, zda pro ně bylo představení přehledné a srozumitelné. Většina diváků se shodla na tom, že pro ně to srozumitelné nebylo. Díky tomuto pocitu a „odsouzení“ publikem se začalo hlouběji rozvažovat nad tím, co jsme měli možnost shlédnout. Co se dělo se spacáky, jak tento znak fungoval? Jak tam fungovalo pádlo? Bylo to čitelné? Byl to signál toho, co máme sledovat? Pánem situace byl ten, kdo měl pádlo (takřkajíc byl u vesla), ale vždy to tak nefungovalo a divák to mátl. Bylo užití rekvizity čistě technické, nebo neslo nějaký další význam? Vznikl určitý „divadelní chaos“, díky dvojímu asociativnímu způsobu, který nám nedal divadelní klíč. Divák si při představení kladl mnoho otázek, které nebyly zodpovězeny a ani nebylo odůvodněno, proč to je tak, jak to je. Sám režisér prohlásil, že si tyto otázky ani nekladl, ani nezodpovídal a také si nikdy nekladal otázku o čem inscenace přesně je. Nepřikládal tomu, co se tam objevuje žádný význam, prostě je to bavilo. Kromě špatné pochopitelnosti, co se na jevišti děje zde byla i připomínka na to, jakým způsobem nám byl text sdělován. Naléhavý tón, který se neměnil, neměl ten správný účinek. To pak pan Maršálek zkoušel dokumentovat i názornou ukázkou.

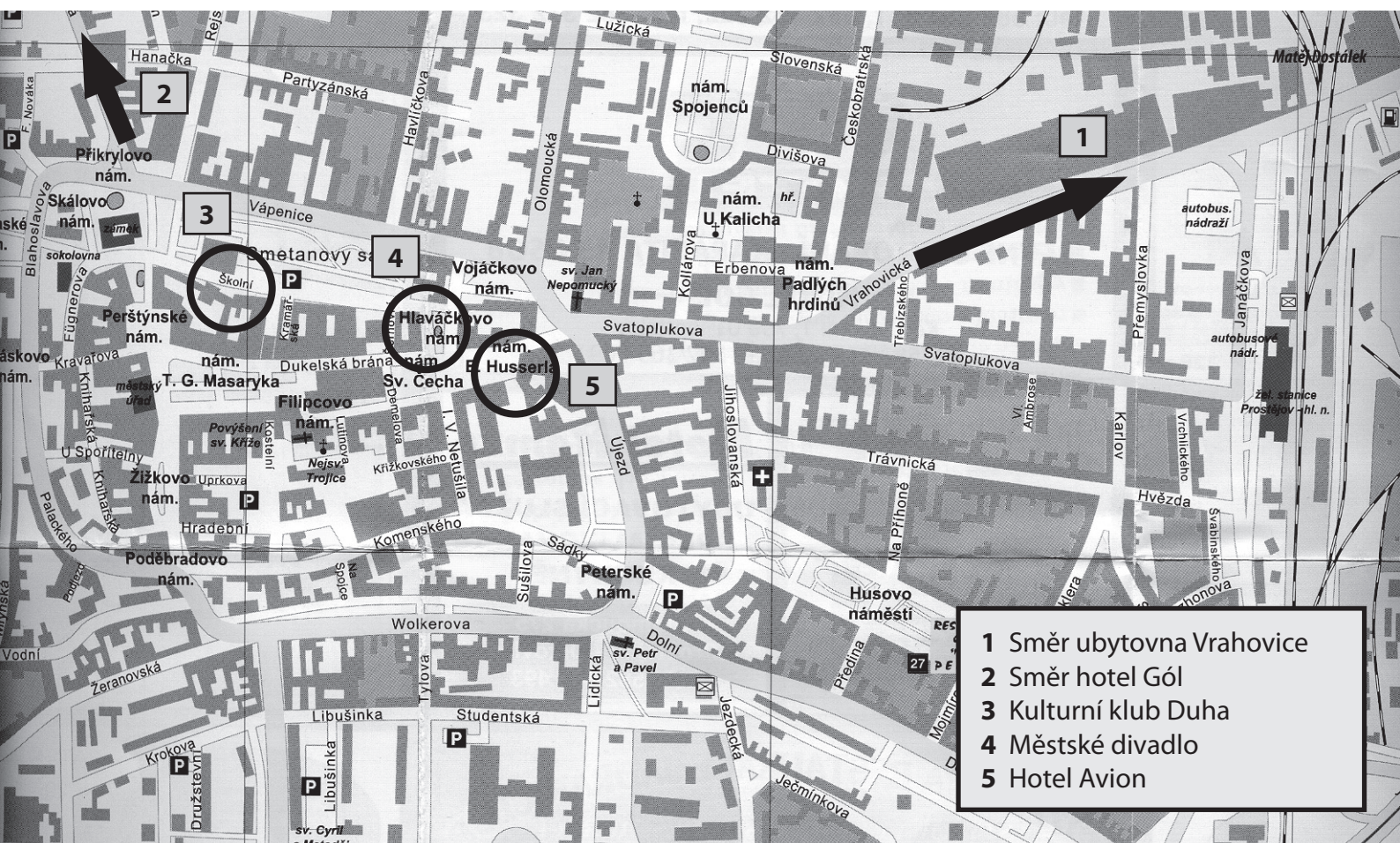
Představení Osmá sedí u stolu, pojídá mou mrtvolu od souboru Evrybáby pod vedením Romana Černíka vzbudila daleko více otázek než představení předchozí, i když se to zdálo nemožné. Byly více zaměřené na genderové otázky o ženském údělu a mužsko-ženském světě. Publikum i lektori chtěli vysvětlit, zda bylo nutné zařadit ženskou obřízku do hry stejně jako statistiku rozvodovosti. Toto představení evidentně v mnohých zanechalo silný dojem a vyvolalo mnoho otázek, o které se všichni přítomní potřebovali podělit.

Celou debatu uzavřel pan Zborník slovy: „Chci jenom říct, že s těma chlapama to není tak hrozné.“

Po těchto poměrně dost podrobných rozborech přišel na řadu Falešný autostop, který jsme mohli vidět v podání VRZ ZUŠ Uherské Hradiště. Mezi diváky se ozval dotaz, zda tato inscenace patří mezi divadla poezie. Odpověď byla jednoznačná, jak od pana Šturmy, tak od lektorů. Ano. Čas kvapil, a tak u tohoto představení nevzniklo tolik otázek. Možná to nebylo jen časem, ale i zdařilostí představení.

Na závěr jen pár řádek o vystoupení zástupců olomouckého studentstva. Byla položena otázka, zda je konstruktivní zdlouhavě se zabývat tématy inscenace, zda se v inscenaci vůbec měly objevit. A může být vůbec každá inscenace zkoumána na základě totožných kritérií? Bohužel se však diskuze z tohoto místa už nikam nepohnula a otázky zodpovězeny nebyly.

Irena Chmelová

Šéfredaktor: Jan Žůrek, redakce: Irena Chmelová, Klára Klenková, Renata Vordová, grafika: Jiří Fogl, foto: Bob Pacholík; kontakt: wolkrac@seznam.cz

Wolkrův Prostějov pořádá kulturní klub DUHA, NIPOS ARTAMA Praha, pod záštitou hejtmána Olomouckého kraje Ivana Kosatika a starosty města Prostějova Jana Tesaře, za finanční podpory Ministerstva kultury ČR, Města Prostějova a ve spolupráci s Městským divadlem v Prostějově.